

POSTANOWIENIE

Dnia 24 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania J. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
o wysokość renty,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 24 marca 2022 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 listopada 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

J. P. zaskarżył decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w W.:

1. z dnia 13 czerwca 2013 r., wnosząc o jej zmianę przez ustalenie, że przeliczenie renty z tytułu niezdolności do pracy nastąpi od dnia złożenia wniosku o rentę, tj. od dnia 25 czerwca 2008 r., a nie od dnia 30 kwietnia 2009 r. i zmianę wysokości przyznanego świadczenia z uwzględnieniem złożonego zaświadczenia o ukończeniu studiów;

2. z dnia 4 lutego 2014 r. wskazując, iż kwestionowana decyzja została wydana bez uwzględnienia przedłożonych przezeń dokumentów o okresach składkowych i nieskładkowych, nie zawiera również żadnych ustaleń co do wysokości renty oraz sposobu obliczania wysokości renty;

3. z dnia 15 lipca 2014 roku o przeliczeniu renty, wskazując, iż zaskarżona decyzja nie posiada żadnych wyliczeń zarówno, co do wysokości renty, jak i okresów, których dotyczy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. wniósł odrzucenie odwołania na podstawie art. 477¹⁰ k.p.c., zaznaczając, iż zaskarżona decyzja została uchylona;

4. z dnia 15 października 2014 r., podnosząc, iż zaskarżoną decyzją organ rentowy w nieuprawniony sposób odmówił przeliczenia renty, wskazując, że odwołujący się nie jest uprawniony do pobierania świadczenia rentowego.

Wszystkie powyższe sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 25 stycznia 2017 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił odwołania i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 28 listopada 2019 r., umorzył postępowanie apelacyjne w zakresie dotyczącym odwołań od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w W. z dnia 13 czerwca 2013 r. nr (...) i z dnia 4 lutego 2014 r. nr (...) (pkt I); uchylił zaskarżony wyrok w pkt I w zakresie odwołania od decyzji z dnia 15 lipca 2014 r. nr (...) i w tej części postępowanie umorzył (pkt II); oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt III).

Sąd Apelacyjny podkreślił między innymi, że decyzja z dnia 15 lipca 2014 r., przed jej uprawomocnieniem, została zgodnie z oczekiwaniem odwołującego się zawartym w odwołaniu uchylona przez organ rentowy kolejną decyzją tego organu z dnia 15 października 2014 r., a zatem została wyeliminowana z obrotu prawnego (art. 477⁹ § 2 k.p.c.), a odwołanie od niej stało się przez to bezprzedmiotowe. Wskazał, że odwołanie można wnieść wyłącznie od istniejącej decyzji organu rentowego (art. 477⁹ § 1 k.p.c.), za wyjątkiem skargi na bezczynność organu rentowego (art. 477⁹ § 4 k.p.c.).

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku odwołujący się zarzucił naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

- art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c. w związku z art. 219 k.p.c. w związku z art. 149 § 2 k.p.c., przez brak uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji oraz zniesienia postępowania i przekazania sprawy z odwołania od decyzji z dnia 15 lipca 2014 r. do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W., pomimo oczywistego charakteru naruszenia prawa odwołującego się do obrony

oraz prawa do sądu - w sytuacji rozpoznania tego odwołania przez Sąd Okręgowy w W. bez uprzedniego poinformowania odwołującego się o przyłączeniu tej sprawy do wspólnego rozpoznania ze sprawą XIV U (...),

- art. 386 § 3 k.p.c. w związku z art. 384 k.p.c., przez bezpodstawne orzeczenie w punkcie II. zaskarżonego wyroku o uchyleniu wyroku Sądu Okręgowego w W. w zakresie odwołania od decyzji z dnia 15 lipca 2014 r. i umorzeniu postępowania w tej części, co traktować należy jako orzeczenie dla odwołującego się niekorzystne, a zatem i niedopuszczalne wobec braku apelacji organu rentowego, co wykluczało możliwość wydania tego rodzaju orzeczenia przez Sąd Apelacyjny w (...),

- art. 385 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. w związku z art. 386 § 4 k.p.c., przez niezasadne oddalenie apelacji w zakresie odwołania od decyzji z dnia 15 października 2014 r., pomimo nierozpoznania istoty sprawy co do kapitałowego charakteru tejże decyzji, a co za tym idzie braku podstaw do łącznego rozpoznania odwołania od niej z odwołaniami od kolejnych trzech decyzji rentowych, które to uchybienie nakazywało przyjęcie w tym przypadku za podstawę orzeczenia art. 386 § 4 k.p.c., a nie art. 385 k.p.c., jak uczynił to Sąd Apelacyjny w (...) w zaskarżonym wyroku.

Skarżący wniósł o przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania „albowiem występuje przesłanka określona art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., tj. w sprawie zachodzi nieważność postępowania”. Wskazał także na „oczywiste naruszenie przepisów prawa procesowego, jakkolwiek dostrzeżone przez Sąd Apelacyjny w (...), które jednak nie doprowadziło do uchylenia zaskarżonego wyroku i zniesienia postępowania w zakresie objętym nieważnością postępowania”.

W uzasadnieniu wniosku podniesiono, że z punktu widzenia uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kluczowe znaczenie miała decyzja procesowa Sądu Okręgowego w W. o połączeniu sprawy z odwołania od decyzji z dnia 15 lipca 2014 r. do wspólnego rozpoznania ze sprawami wcześniej połączonymi pod sygn. akt XIV U (...). Jakkolwiek decyzja procesowa o połączeniu tych spraw zapadła przed terminem ostatniej rozprawy w sprawie XIV U (...), poprzedzającej wydanie wyroku w sprawie, zapadła ona na posiedzeniu niejawnym i nie została ona przed rozpoczęciem rozprawy zakomunikowana odwołującemu

się. Odwołujący się, stawiając się na wyznaczony w sprawie XIV U (...) termin rozprawy nie wiedział, że obejmować ma ona również odwołanie od decyzji z dnia 15 lipca 2014 r. Odwołujący się zarządzeniu o połączeniu tych spraw do wspólnego rozpoznania i wyrokowania został powiadomiony dopiero korespondencją doręczoną mu już po zamknięciu rozprawy. Procedując w takich okolicznościach i decydując się na wydanie wyroku we wszystkich czterech połączonych sprawach, Sąd Okręgowy w W. naruszył podstawowe prawo strony postępowania sądowego do obrony jej praw. Sąd Apelacyjny w (...) błędnie nie uwzględnił tego zarzutu, uznając bezprzedmiotowość samego postępowania z odwołania od decyzji z dnia 15 lipca 2014 r., z którą to oceną odwołujący się nie zgadza.

Skarżący podkreślił, że przesłanka nieważności postępowania ma charakter formalny. Różni się ona od pozostałych zarzutów procesowych tym, że w przypadku nieważności postępowania nie ma konieczności wykazywania wpływu takiego naruszenia na wynik sprawy. Wystarczające jest ustalenie, że orzeczenie zapadło w warunkach nieważności postępowania, co nakazuje uchylenie zapadłego w sprawie orzeczenia i zniesienie postępowania w zakresie objętym wadą nieważności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3).

Odnosząc się do wskazywanej przez skarżącego przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, podkreślić należy, że wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może uzasadniać zarzut nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji, albowiem Sąd Najwyższy - rozpatrując skargę kasacyjną nie jest władny w ramach bezpośredniej kontroli instancyjnej badać ważności (nieważności) postępowania przed sądem pierwszej instancji. Badanie takie - mające jedynie charakter pośredni - jest natomiast możliwe w sytuacji, gdy

skarżący w ramach drugiej podstawy kasacyjnej zarzuca Sądowi drugiej instancji naruszenie art. 378 § 1 w związku z art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji. W takiej jednak sytuacji wnioszek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien się opierać o przesłankę wymienioną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., wskazując na oczywistą zasadność skargi w tym zakresie, a nie odwoływać się do treści art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998 nr 5, poz. 81; OSP 1998 nr 5, poz. 93; z dnia 10 lutego 1998 r., II CKN 600/97, OSP 1999 nr 3, poz. 58; z dnia 23 lutego 2005 r., III CK 323/04, LEX nr 150574; z dnia 17 lutego 2004 r., III CK 38/04, LEX nr 172804; z dnia 6 kwietnia 2011 r., II UK 318/10, LEX nr 885012; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., III CK 38/04, LEX nr 172804; dnia 18 lutego 2016 r., V CSK 465/15, LEX nr 2021933; z dnia 7 czerwca 2013 r., II CSK 720/12, LEX nr 1353433). Innymi słowy, skoro skarga kasacyjna przysługuje od wyroku sądu drugiej instancji, nieważność postępowania, skutkująca przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania, ma dotyczyć postępowania przed sądem drugiej instancji.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398⁹ k.p.c.